

Van: DEU en DIE

Datum: 24 maart 1969

Aan: M via POAD, DGES, IGPZ en S

Jhr Vegelin

Onderwerp: Europese Conferentie

Handwritten notes:
S, DEU, DIE
n.t. 2/14
25/2
31/2
31/2
29/4
Naar aanleiding van de door U verstrekte opdracht hebben wij, met medewerking van Jhr Vegelin van Claerbergen, het hieronder volgend memorandum inzake een Europese Conferentie opgesteld.
Het memorandum lijkt mij nuttig voorzodat
doch ik weet niet of wij met voorzodat
een conferentie of een project
te doen aanvorsch
dat er althans een
het bijeenkomst

Naar aanleiding van de door U verstrekte opdracht hebben wij, met medewerking van Jhr Vegelin van Claerbergen, het hieronder volgend memorandum inzake een Europese Conferentie opgesteld.

Deze tekst zou kunnen dienen als ontwerp voor een door de Nederlandse Regering aan de betrokken landen, tijdens een tweed. sondage, aan te bieden memorandum, dan wel voor een door U tot Uw ambtgenoten te richten brief.

Voorts zou, indien U met de onderstaande tekst zou kunnen instemmen, langs deze lijnen een ontwerp-"resolutie" (wellicht ware het beter deze slotverklaring of communiqué te noemen) kunnen worden opgesteld, die samen met het memorandum overhandigd kan worden, of, als dit tactisch meer opportuun wordt geoordeeld, in petto kan worden gehouden.

Bij de opstelling van het memorandum is ervan uitgegaan dat U een ernstige poging wil ondernemen om n.a.v. de Verklaring van het Europees Parlementair Congres van Den Haag een gemeenschappelijke noemer te vinden, welke een conferentie in wijder Europees kader mogelijk zou maken, met inbegrip van een mogelijke Franse deelname. Hiertoe zou het wenselijk zijn dat U zelf dit plan aan de Franse Regering uiteenzet, bij voorkeur aan Generaal de Gaulle zelf tijdens Uw a.s. bezoek aan Parijs. Mocht Uw Franse ambtgenoot voordien Den Haag bezoeken, dan zou U het reeds bij hem kunnen inleiden. Enig daaraan voorafgaand overleg met de Benelux partners lijkt wel wenselijk, doch niet te lang voordat het voorstel aan de Fransen (en terstond daarna aan de overige landen) wordt gepresenteerd. Tegelijk met de presentatie van het voorstel aan de Franse Regering zou ter zake overleg met de Britse Regering kunnen worden gepleegd.

Lopen wij enerzijds het risico dat een grote Europese Conferentie door Frankrijk zou kunnen worden misbruikt voor het lanceren van (vage) denkbeelden inzake een nieuwe structuur van Europa (b.v. een grote vrijhandelszone), anderzijds biedt Uw initiatief, mits aan de voorgestelde bescheiden opzet wordt vastgehouden, juist een mogelijkheid om eventuele Franse (of Frans-Duitse) voorstellen de wind uit de zeilen te nemen. In het memorandum is bovendien gesteld dat geen afbreuk dient te worden gedaan aan de bestaande vormen van samenwerking en de daarvoor gecreëerde instituten.

Een gemeenschappelijke noemer voor een groot aantal verschillend gearde landen impliceert een minimum aan substantie op de agenda. Teneinde niet bij voorbaat controversen te scheppen en bepaalde landen van deelneming af te schrikken, is niet uitdrukkelijk van een à la carte benadering uitgegaan, doch de tekst van het memorandum laat deze mogelijkheid open. Tijdens de

MEMORANDUM

Van:

Datum:

Aan:

Onderwerp:

- 2 -

conferentie - indien het lukt deze bijeen te roepen - zouden door een aantal gelijkgestemde landen afspraken inzake een verdergaande samenwerking (b.v. buitenlands beleid, defensie) kunnen worden gemaakt. In vertrouwelijk overleg met het V.K., Italië en de Benelux zouden hiertoe vantevoren reeds enige voorbereidingen kunnen worden getroffen.

Memorandum inzake een Europese conferentie

De Nederlandse Regering betreurt in hoge mate de meningsverschillen, die met betrekking tot de integratie van Europa aan het licht zijn getreden en zij acht het van eminent belang voor de betrokken landen en volken dat met geduld en inzicht getracht wordt uit de huidige impasse tot betere samenwerking in Europa te geraken.

Hoewel zij voorshands geen gronden ziet voor de verwachting dat de landen welke m.b.t. hun principiële uitgangspunten divergerende standpunten innemen, deze zullen herzien, acht zij het niettemin geen juiste politiek alle aandacht en energie bij uitsluiting op de gerezen controversen te concentreren.

Immers, naast de betreurde doch reële verschillen in opvatting over het toekomstige organisatiepatroon van Europa, bestaat er, naar het schijnt, een voldoende mate van overeenstemming over het feit dat de Europese landen door verbetering van hun onderlinge samenwerking tot nauwere aaneensluiting moeten komen en mede hierdoor een grotere bijdrage aan de versterking van de vrede en de verhoging van de welvaart zouden kunnen leveren dan zij thans individueel en in groepsverband doen. Hoe zulks te verbeteren zou onderwerp van vruchtbaar overleg kunnen zijn.

De Nederlandse Regering acht het onbevredigend, dat de invloed van de Europese landen op hetgeen zich in de wereld afspeelt ver beneden de mogelijkheden blijft welke door inter-Europees overleg zouden kunnen worden gerealiseerd. De stem van Europa wordt thans in onvoldoende mate gehoord.

De Nederlandse Regering is steeds van mening geweest dat een primaire voorwaarde hiervoor gelegen is in het regelen van de intern-Europese betrekkingen met als einddoel integratie en eenheid. Zoals bekend heeft zij in januari 1968 voorstellen ingediend, die naar haar mening nog immer een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het doel dat zij stelt.

- 3 -

MEMORANDUM

Van:

Datum:

Aan:

- 3 -

Onderwerp:

Zolang echter de Europese eenheid welke de Nederlandse en een aantal gelijkgerichte regeringen nastreven niet kan worden verwezenlijkt, hoopt zij dat het mogelijk zal zijn om een gemeenschappelijke noemer te vinden, op basis waarvan een zo groot mogelijk aantal Europese landen een bescheiden poging zouden kunnen doen ter verbetering van het politieke klimaat en ter bevordering van hun eensgezindheid, zonder afbreuk te doen aan de bestaande vormen van samenwerking en de daarvoor gecreëerde instituten. Zulks sluit niet uit dat een kleiner aantal landen op bepaalde terreinen tot verdergaande samenwerking kunnen besluiten dan in wijder kader mogelijk is, mits deze activiteiten het grotere doel van de Europese solidariteit en eenwording niet schaden.

De Nederlandse Regering stelt mitsdien voor in de loop van dit jaar een conferentie van Ministers van Buitenlandse Zaken te beleggen teneinde over deze materie overleg te plegen. De regeringen van Duitsland, België, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, het V.K., Zweden, Zwitserland en Turkije worden tot het bijwonen van een dergelijke bijeenkomst benaderd welke te 's-Gravenhage zou kunnen worden gehouden.

Voor het geval alle of de meeste dezer landen bereid zouden zijn aan zulk een exploratoire conferentie deel te nemen, stelt de Nederlandse Regering, van mening dat de vraagstukken van de Europese bijdrage aan vrede en welvaart en de intern-Europese ontwikkeling in hun onderlinge samenhang dienen te worden gezien, voor de volgende punten op de agenda te plaatsen.

- I. Middelen en wegen teneinde de intern-Europese ontwikkeling en welvaart met het oog op uiteindelijke éénwording te bevorderen.

Het lijkt nuttig tot een oordeel te komen van de huidige stand van de Europese samenwerking. Te dien einde zou een algemene, feitelijke inventarisatie gemaakt dienen te worden van de verschillende bestaande vormen van multilaterale Europese samenwerking en van de materiële inhoud daarvan; de vraag dient gezien te worden in hoeverre tot betere werkwijzen gekomen kan worden en of bij gebleken doublures een efficiëntere aanpak kan worden voorgesteld.

In dit verband zou ook aandacht kunnen worden besteed aan jeugd- en culturele vraagstukken (met nadruk op de opleiding van toekomstige wetenschappelijke en maatschappelijke kaders), alsmede aan het vraagstuk van de Europese culturele identiteit met behoud van nationale herkenbaarheid.

- 4 -

MEMORANDUM

Van:

Datum:

Aan:

Onderwerp:

- 4 -

Het toenemende belang van het probleem der leefbaarheid, waaronder urgente vraagstukken als water-, zee- en luchtverontreiniging, zou eveneens hierbij betrokken dienen te worden.

II. Middelen en wegen ter vergroting van de collectieve Europese bijdrage aan een positieve ontwikkeling der internationale samenleving.

Hierbij ware te denken aan de volgende terreinen, welke zich naar het gevoelen van de Nederlandse Regering hiertoe bij uitstek lenen:

- a) de verbetering van de werkwijze der V.N.;
- b) mogelijkheden van samenwerking tussen de West- en Oost-Europese landen op economisch, technisch en ander gebied;
- c) de versterking van de vrede en het zoeken naar oplossingen voor buiten-Europese crises;
- d) de problematiek van het achterblijven in welvaart van grote delen der wereld;
- e) humanitaire aangelegenheden.

III. Teneinde regelmatig de stand van de Europese samenwerking en eenwording te kunnen overzien en conclusies te bereiken over hetgeen verder kan worden gedaan, met name op de terreinen vermeld onder I en II, zouden de Ministers kunnen besluiten deze conferentie jaarlijks te doen plaatsvinden na grondige voorbereiding door ambtelijke werkgroepen.